

Η αγία Αικατερίνη ζωγραφίζεται περιστοιχισμένη από θιάβια, αστρονομική σφαίρα και γεωμετρικά όργανα, δηλ. τὰς τῆς μόρφωσής της. Οπωσδήποτε αὐτὴ ἡ εἰκονογραφικὴ ἀναφορά στὴ μόρφωση μιᾶς γυναίκας τῶν πρώτων αἰώνων μ.Χ. ἀποτελεῖ μιὰ ἐξαιρεση. Ἰσως ὁμως νὰ ὑπαγορεύτηκε ἀπὸ τὴ θεϊκὴ ὑπόστασιν τῆς αγίας. (Εἰκόνα τοῦ Κρητικοῦ ζωγράφου Βικτωρα, τῶν μέσων τοῦ 17ου αἰ., στὸ Βυζαντινὸ Μουσείο).

Τί ἐστι γυνή;

Τί ἐστι γυνή; Ἀγκιστρον διαβόλου, παγὶς καὶ δόκνον δι' ἧς ἀπατάμενοι θανατοῦμεθα. Τί ἐστι γυνή; Πηγή κακῶν, ἐπὶ γῆς νανύγων, θησαυρὸς ρυπαρίας, θανατηφόρος συντηγία, ὀφθαλμῶν ὀλισθος, καρδίας λόγχη, νέων ἀπώλεια. Τί ἐστι γυνή; Ψυχῆς ὀλεσθρον, σκηπτρον Ἄδου, κρημινώδης πόθος, ἁγίων διαβολή, ἀνάπαντις ὀφews, διαβόλου παραμυθία. Τί ἐστι γυνή; Ἀπαρηγόρητος ὀδὴν, ἀθεράπευτος κακία, σωζομένων σκάνδαλον, καθημερινὴ ζημία, σκοτίας ὁδηγός, παραπτωμάτων διδασκαλός, μυστηρίων θρίαμβος. Τί ἐστι γυνή; Ἀναίσχυντον θηρίον, ἀχλύναντον στόμα, ἀπώλειαν πονηρά, κολάσεως αἰωνίου προξενός, γῆριν φρόνημα, ἀνδρῶν ραθυμία, ἀκόρεστος ἐπιθυμία. Τί ἐστι γυνή; Οἰκίας χειμῶν, αὐθαίρετος μάχη, ἀνδρὸς νανύγων, συγκοιμημένη ἀκρασία, συνευερωμένη μέριμνα.

Τί ἐστι γυνή; Πεφαρμακωμένη ἐχιδνα, ἀνήμερος λέαινα, ἀσπίς ἰοδόλος, ἀγρία πάρδαλις, ὄπλιον διαβόλου, ἐπιθυμητὴ λύσσα, παγκόσμιος θάνατος, ἀκατάσχετον κακόν, ἀτίθαβος δράκαινα. Μικρά γάρ πάσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός, καὶ εἰ δοῦλει τοῦ τοιοῦτον ἀποδράσαι θηρίον, ἀκονε τοῦ παρορμιστοῦ λέγοντος, «Υἱέ, μὴ σὲ νικησάτω κἀλλους ἐπιθυμίαι· μηδὲ ἐπιστήσης σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ ταχέως ἀποπήδησον, μὴ ἐγχνονίσῃς». (Θεογνώστου, θησαυρός, α' μισό 13ου αἰ. Theognosti Thesaurus ed. J.A. Munitiz, Corpus Christianorum. Series Graeca, 5 (Brepols, 1979) παρ. 11, σελ. 11-12).

Αὐτὸς (Χριστὸς) ἐποίησε τὴν παρούσαν παρθένον (Μαρία), οὐχ' ἡ παρθένος αὐτόν. Ἐστὴ γάρ τοῦτον καὶ μήτηρ καὶ δοῦλη, δι' οὗ καὶ παρθένος καὶ μήτηρ τῶν πάντων καινότατον. Οὗτος δὲ ταύτης καὶ υἱός καὶ δεσπότης διὰ πολλὴν συγκρατάσαν.

(Ἅγιος Νεόφυτος, 8' μισό 12ου αἰ. Κώδικας Λειμῶνος Λέσθου, ἀρ. 2, φ. 291 6).

Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξονοιάζει, ἀλλὰ καὶ δοῦλη καὶ δεσποινὰ ἐστὶ τοῦ πανδρός. (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ΙΘ', P.G. LXI, σελ. 152).

Τοῦ Παραδείσου τὸ φυτόν καὶ τοῦ διαβόλου ὁ φθόνος τοῦ ὀφews δὲ τὰ ῥήματα, καὶ τῆς γυνῆς ἡ ἀπάτη εἰς λήθην μέ προσήγαγον τῆς ἐντολῆς Κυρίου.

(Ἁγίου Νεοφύτου, περὶ τοῦ Παραδείσου τὸ φυτόν).

... Καὶ αἱ γυναῖκες ὁμοίως πρέπει νὰ φυλάσσονται ἀπὸ το κρασί, διατὶ δὲν ἔχουν δύνανμιν νὰ ἀντιτάσσονται τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, τὰς ὁποίας αὐξάνει ὁ οἶνος.

(Ἀγαπίου Λάνδου, Ἀμαρτωλῶν Συστηρία, κεφ. ιθ').

Ἰστέον ὅτι ὁ μὲν γινόμενος γυναικί, μὴ ἐπὶ σκοπῷ παιδοποιίας, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν ἡδονήν, ἐπὶ ἁμαρτίαν καὶ κῆμα ἐστίν, εἰ καὶ ἰδίᾳ μὲν γινεται γυναικί· τοῦτον γάρ χάριν ὁ γάμος, ἵνα τοῦ θανάτου θερίζοντος, αὐτὸς διὰ τῆς σποράς τοῦ γένους συγκροτῇ.

(Θεογνώστου, Θησαυρός δ.π.π., παρ. 12, σελ. 12).

Ἐπιλογές ἀπὸ Βυζαντινὰ κείμενα. Ἐπιμέλεια: Μαρία Βασιλάκη